

KÉRDÉSEK.

36. kérdés. Milyen jelentése van az alföldi népnyelvben a *pajzán* szónak, és mi e szónak az eredete?

37. kérdés. Minapában egy (ha jól tudom) algyői ember azt mondta a jegyben járó lányáról, hogy *nap alatt van*. Akkor ez a kifejezés elfutott a fülem mellett, és a mondójától elfelejtettem megkérdezni, hogy mit jelent. Ha erről a Népünk és Nyelvünk olvasói felvilágosítanak, szíves válaszukból azt is megtudhatnám, hogy a kérdéses kifejezés mely vidékeken használatos.

Mészáros Lajos.

38. kérdés. Hogyan ejtik a Nagykunságban, a Kiskunságban, hogyan a környező nem-kún magyarságban a *kún* nevet, röviden-e vagy hosszán? V. ö. Molnár Albert: *kún* kötés; Décsi János: 1598: el költ az *kún*; kún kötés; az kúnok ebe; Okl. Sz.: Petrum *Kun*; Johannes *Kiskun*; Kresznerics mindég csak: *kún*; Czuczor — Fogarasi: *kun* vagy *kún*; vö. az erdélyi *Kuun* v. *Kuün* család; Csanádban *Kunágotu* helység.

Tolnai Vilmos.

FELELETEK.

Feleletek a 24. kérdésre. 1. *Korda*: Kötéldarab, kezdetleges ostor, mellyel az apró jószágot, sőt a gyermekeket fenyítgetik. *Csundi* a neve, amikor szíjból készült és nagyobb jószág terelgetésére használják. (Sipka Lajosné, Szentes, Dónát.)

2. *Korda*: kötél korbács, mivel a gyermekeket megfenyítik. (Tarján László, Szentes, Huszárutca 24.)

3. *Korda*: Házi börtön, fenyítő hely a gyermekek számára: Pl. — Tegyétek a kordába. (Özv. Vass Béláné, Szentes, Kágyó-u. 5.)

4. *Korda*: Fegyelem alatt bart, de átvitt értelemben azt a kerítést is értik, mellyel az e célra elkülönített helyet körülveszik. (Gyöző Bálint, Szentes.)

Schupiter Elemér.

5. A *kordát* Szentes vidékén, különösen uradalmi helyeken ismerik. Kötélből való korbácsot jelent, amit a béresek a vállukra vetve hordanak és különösen a bivalyok nógatásánál használnak. A gyűjtő által megkérdezett Szekeres Antal apja, aki báró Masburg Sándor földbirtokos fábiánsebestyáni (Csongrád megye, közvetlenül Szentes mellett) gazdaságában, mint béresgazda volt alkalmazva, szinte hordott egy ilyen *kordát* és tőle tudja annak az értelmét. Szekeres Antal apja (nevelőapja) Marton József volt. Szekeres Antal állítása szerint Csongrádmegyében mindenütt ismerik és ilyen értelemben ismerik a *korda* szó jelentőségét.

Dr. Palasovszky Béla.

6. A *kordát* úgy a nők, mint a férfiak, akik a fentnevezett rendbe belépnek és a próbaidőt, ami egy év szokott lenni, letöltötték, a derekukon az alsó fehérenemű felett viselik. Kis újjnyi vastag, kötélszerűleg összesodrott 2 m. hosszú korda, amin szt. Ferenc ruhára klissézett nyomott képe van. A viselése kötelező. Bővebbet az alapszabályukban. Tanyai viszonylatban a „korda” szót a következőképp használják. „Jó kordában tartja az urát!” Tudniillik kemény kézzel fogja a lümpolásra hajló férjét.

Gárdonyi Dezső.

Feleletek a 25. kérdésre. 1. Hódmezővásárhelyen *daku* alatt rövid télikabátot értenek. A szücsök is készítenek dakut, mely kabát állású bőr ruha darab. 1850-es évek elején kezdtek először csinálni. A rövid derekú bekecsot *dakubekecsnek* hívják a szücsök.

Kiss Lajos.

2. Hódmezővásárhely tanyavilágában a *dakut* és a *dakuködment* ismerik, de csak öreg férfiak viselik igen elvétve.

Dr. Mokcsai Zoltán.

3. *Daku* rövid, posztó felső kabát. Egyéb néven nem hallottam Hódmezővásárhelyen.

Szentkirályi Zsigmond.

4. A *daku* Makón ismert szó, kabátot jelent, még pedig rövid kabátot. Van téli, nyári, kis és nagy daku. A daku anyaga szövet. Formája a gazdálkodók, napszámosok által általában viselni szokott kabát.

A *ködmen* Makón *ködmön*. Birka-, vagy báránybőrből készült

rövid kabát, melyet szőrével befelé fordítva viselnek. Gallérja nincs, hanem körös-körül fekete rövidszőrű, 2 újjnyi széles prém-mel (ez is birkabőr) szegnek be. A bőr lehet fehér, esetleg okkersárga. A gombok szintén bőrből készültek, s szíjfülekbe gombolódnak. A két zseb, valamint a gombok környéke rendszerint haragoszöld bőrrrel van borítva. A hátán színes „berlíner”-ből magyar motívumú rózsák, vagy egyéb díszek készülnek. Az egyes bőrdarabok összevarrásakor a 2 bőrdarab közé sötétsárga, vagy zöld bőrdarabot illesztenek. A *daku-ködmen* szót soha sem hallottam. *Dr. Diósszilágyi Sámuel.*

5. A törökszentmiklósi nép még ismeri a *daku* ruhadarabot, de már nem viseli, elvétve sem lehet látni.

A *daku* durva szőr vagy posztóból készült rövid felső ruha, elég bő, alá a mellényen kívül vékonyabb kabátot is lehet felvenni.

A *ködmön* szintén ismeretes, imitt-amott még viselik. Ez rendszerint birkabőrből készül kétféle alakban. Az egyik rövid, alig ér csipőig, a másik hosszabb, derékban bővebb alj van szabva és a felső részhez varrva, mely ekként redőket képez. Mindkettőn kívül ferdén vágott zseb van. Nyak körül, elöl végig, alul körül rendszerint fekete báránybőr prém van varrva. *Gonda István.*

6. *Daku*: kikészített juhbőrből való ujjas, rövid bekecs (kabát), posztó alkalmazása nélkül. A juhbőr gyapjas oldala belül, a sáma kívül van. (Kecskemét.)

Hajnóczy Iván dr.